

Sygn. akt V CZ 51/17

POSTANOWIENIE

Dnia 31 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Strzelczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Józef Frąckowiak

SSN Paweł Grzegorzczak

w sprawie z powództwa K. K., L.K., P.K., D.K. i M. K.

przeciwko A. P. i M. K.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 31 sierpnia 2017 r.,

zażalenia pozwanego A. P.

na postanowienie Sądu Apelacyjnego [...]

z dnia 16 grudnia 2016 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie pozostawiając
rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w
orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 16 grudnia 2016 r. Sąd Apelacyjny [...] odrzucił skargę kasacyjną pozwanego A. P. od wyroku tego Sądu z dnia 25 maja 2016 r., wskazując, że postanowieniem z dnia 21 listopada 2016 r. oddalił wniosek pozwanego o zwolnienie od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym i pozwany pomimo doręczenia jego pełnomocnikowi odpisu tego postanowienia w dniu 25 listopada 2016 r. nie uiścił opłaty od skargi kasacyjnej w terminie określonym w art. 112 ust. 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2016, poz. 623, ze zm., dalej: „u.k.s.c.”), co uzasadniało odrzucenie skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁶ § 2 k.p.c.

Na to postanowienie pozwany A. P. złożył zażalenie, wnosząc na podstawie art. 380 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 394¹ § 3 k.p.c. o rozpoznanie przez Sąd Najwyższy także postanowienia Sądu Apelacyjnego z dnia 21 listopada 2016 r. o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2017 r. zwrócił akta sprawy Sądowi Apelacyjnemu [...] celem sporządzenia uzasadnienia postanowienia z dnia 21 listopada 2016 r.

Po sporządzeniu uzasadnienia Sąd Apelacyjny przedstawił ponownie zażalenie pozwanego A. P.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Według art. 102 ust. 1 ustawy z 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. z 2016 r., poz. 623 ze zm.) zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli złoży oświadczenie, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Według zaś art. 101 ust. 1 u.k.s.c. sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

Jak wynika z uzasadnienia postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów sądowych Sąd Apelacyjny oceniając wniosek powoda o zwolnienie od kosztów

sądowych i przedstawione przez niego oświadczenie o stanie majątkowym i dochodach nie dał mu wiary, gdyż instytucja zwolnienia od kosztów sądowych ma charakter wyjątkowy i znajduje zastosowanie tylko w szczególnych sytuacjach, a taką nie jest sytuacja pozwanego A. P. Sąd Apelacyjny nie dał wiary oświadczeniu pozwanego, że jego działalność przynosi straty, gdyż w przeciwnym razie działalności takiej by nie prowadził, albo ogłosiłby upadłość. Ponadto przedstawione dokumenty w ocenie Sądu Apelacyjnego nie oddają należycie sytuacji majątkowej pozwanego.

Należy zgodzić się ze skarżącym, że powyższe ustalenia Sądu Apelacyjnego nie znajdują żadnego potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Powołane wyżej przepisy u.k.s.c. wymagają poczynienia ustaleń w oparciu o rzeczywistą i aktualną sytuację majątkową i uzyskiwane dochody, czego Sąd Apelacyjny nie dokonał odmawiając jedynie wiarygodności oświadczeniu złożonemu przez pozwanego.

Ocena dokonana przez Sąd Apelacyjny jest więc jedynie hipotezą co do potencjalnego stanu majątkowego skarżącego, a nie poczynionymi w sprawie ustaleniami. Jeśli Sąd Apelacyjny z określonych przyczyn nie daje wiary oświadczeniu złożonemu przez stronę powinien dążyć do samodzielnego poczynienia ustaleń o stanie majątkowym i dochodach strony. Trzeba wskazać, że jeśli sąd przy rozpoznawaniu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych podejmie wątpliwości, co do zgodności z prawdą informacji zawartych w przedstawionym oświadczeniu o stanie majątkowych i dochodach, może zarządzić stosowne dochodzenie (art. 109 ust. 1 u.k.s.c.) lub odebrać od strony przyrzeczenie (art. 102 ust. 3 u.k.s.c.). W niniejszej sprawie czynności takich nie przedsięwzięto, a jednocześnie zakwestionowano prawdziwość złożonego oświadczenia. Nie bez znaczenia jest także, że pozwany przedstawił z własnej inicjatywy także w ramach prowadzonego postępowania zażaleniowego dokumentację wskazującą na brak środków niezbędnych do spłaty zaciągniętego kredytu obrotowego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji (art. 398¹⁵ w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c.).

kc

jw